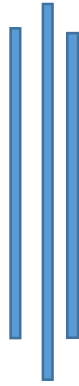

चौरीदेउराली गाउँपालिका स्थानीय बाल अधिकार समिति गठन तथा संचालन सम्बन्धी कार्यविधि २०७९

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति २०७९/०६/०६ गते

चौरीदेउराली गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
ढाँडखर्क भञ्ज्याङ्ग, काठमाण्डौं
बागमती प्रदेश, नेपाल

चौरीदेउराली गाउँपालिकामा स्थानीय बाल अधिकार समिति गठन तथा संचालन सम्बन्धी कार्यविधि:-२०७९

बालबालिक सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ६० को उपदफा (३) र बागमती प्रदेश सरकारको प्रदेश बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७६ को दफा ४६ बमोजिम बाल अधिकारको संरक्षण र संवद्वनका लागि कार्यविधि निर्माण गर्न बाञ्छनिय भएकोले स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ को अधिकार प्रयोग गरी चौरीदेउराली गाउँपालिकाको प्रशासकीय कार्यविधि नियमित गर्ने ऐन २०७५ दफा ४ बमोजिम चौरीदेउराली गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयले यो कार्यविधि बनाई लागु गरेको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

- १ संक्षिप्त नाम र प्रारम्भिक: (१) यस कार्यविधिको नाम “ चौरीदेउराली गाउँपालिकामा स्थानीय बाल अधिकार समिति गठन तथा संचालन सम्बन्धी कार्यविधि,२०७९” रहेको ।
२. यो कार्यविधि स्वीकृत भएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।
२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमायसकार्यविधिमा:-
- क. “ऐन भन्नाले” बालबालिका सम्बन्धी ऐन २०७५ सम्झनुपर्छ ।
- ख. “मन्त्रालय भन्नाले” नेपाल सरकारको बालबालिका सम्बन्धी विषय हेर्नेमन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।
- ग. “ प्रदेश मन्त्रालय” भन्नाले बागमती प्रदेशको सामजिक विकास मन्त्रालय सम्झनुपर्छ ।
- घ. “प्रदेश समिति” भन्नाले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ दफा ६० को उपदफा (१) बमोजिमको प्रदेश बाल अधिकार समिति सम्झनुपर्दछ ।
- ङ. “गाउँपालिका भन्नाले” चौरीदेउराली गाउँपालिका सम्झनु पर्दछ ।
- च.”बाल कल्याणय अधिकारी” भन्नाले बालबालिका सम्बन्धी ऐन,२०७५ को दफा ६१ बमोजिम नियुक्ति भएको वा तोकिएको अधिकारी सम्झनुपर्छ ।
- छ. “समिति” भन्नाले बालबालिका सम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ६० को उपदफा (२) तथा यस कार्यविधिको दफा (३) तथा ५ बमोजिमको स्थानीय बालअधिकारी समिति
- ज.”स्थानीय बाल अधिकारी समिति” भन्नाले गाउँ बाल अधिकार समिति र वडा बाल अधिकारी समिति सम्झनुपर्द ।

परिच्छेद:

३. गाउँ बाल अधिकार समितिको गठन:

गाउँ पालिकास्तरीय बाल अधिकार समिति

- १.गाउँपालिका उपप्रमुख अध्यक्ष: श्री सेर बहादुर लामा
- २.प्रमुख/ उपप्रमुखले तोकेको महिला वडा सदस्य: सदस्य: श्री
- ३.प्रमुख/ उपप्रमुखले तोकेको वडा सदस्य: सदस्य: श्री
- ४.शिक्षा शाखा प्रमुख सदस्य: श्री
- ५.स्वास्थ्य शाखा प्रमुख सदस्य: श्री
- ६.गाउँपालिकाले तेकोको चिकित्सक सदस्य: श्री
- ७.गाउँपालिका भित्रको प्रहरी कार्यालय प्रमुख सदस्य: श्री
- ८.प्रमुख/ उपप्रमुखले माध्यमिक विद्यालयको प्रधानध्यापक वा शिक्षक सदस्य: श्री
- ९.बाल अधिकारको क्षेत्रमा कार्यानुभव भएका व्यक्ती मध्येबाट प्रमुख/उपप्रमुखले मनोनित गरेको: सदस्य: श्री
- १०.बालअधिकारको क्षेत्रमा क्रियाशील गैसस प्रतिनिधी सदस्य: श्री
- बाल मनोविज्ञ सदस्य: श्री
- ११.गाउँपालिका स्तरीय बाल संजालका अध्यक्ष सहित २ जना(बालकर बालिका) सदस्य: श्री
१२. सदस्य: श्री
- १३.स्थानीय सञ्चारकर्मी: सदस्य: श्री
१४. बाल कल्याण अधिकारी/ म.बा.स. शाखा प्रमुख- सदस्य: सचिव श्री

२. मनोनित सदस्यको पदावधि चार वर्षको हुनेछ । र खण्ड (झ) बमोजिम सदस्यमा मनोनयन हुनेको लागिभ्रष्टार, जबरजस्ती करणी, मानव बेचबिखान तथा ओसार पसार, लागुऔषधबिक्री, वितरण तथा ओसार पसार सम्पत्ति शसद्विकरण,राहदानी दुरुपयोग, अपहरण सम्बन्धि कसुर,सडगठित अपराध, बालबालिका विरुद्धको कसुर,बाल अधिकार हनन वा नैतिक पतन देखिने अन्य फौजदारी कसुरमा सजाय नपाएको व्यक्ती हुनुपर्नेछ ।

४. गाउँ बाल अधिकार समितिको काम,कर्तव्य र अधिकार: (१) दफा ३ बमोजिम गठन हुने गाउँ बाल अधिकार समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम हुनेछ ।

ख. बालबालिकाको अधिकारको सम्मान, संरक्षण, प्रवर्धन र परपूर्तीकोलागी आवश्यक स्थानीय नीति, कानून, योजना कार्यक्रम र संस्थागत संयन्त्रको व्यवस्था गर्न गाउँपालिकालाई सुझाव दिने ।

ग. गाउँपालिकामा संचालित बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रमकोअनुगमन, मल्याङ्कन तथा समिक्षा गरी सझावदिने ।

घ.बाल अधिकार सम्बन्धी कार्यक्र कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, अन्य स्थानीय तह र अन्य सरोकारवाला निकायसँग समन्वय तथा सहकार्य गर्ने ।

ड. नेपाल पक्ष रहेका बाल अधिकार सम्न्धी अन्तराष्ट्रिय, क्षेत्रिय सन्धिसँगसम्बन्धित स्थानीय तह स्तरीय आवधिक प्रतिवेदन तयार गर्नसहजिकरण गर्ने ।

च. गाउँपालिका भित्र हुने प्रत्येक सक्ने बाल विवाह बाल श्रम, शारीरिश तथामानसिक पीडा तथा बाल यौन दुव्यवहार जस्ता सबैप्रकारका बालहिंसाको रोकथाम, निषेध र नियन्त्रण तथा सडक बालबालिकाकोउद्धार,पुनःस्थापना,संरक्षण र व्यवस्थापन र बालबालिका खोजतलास नं.१०४ तथा बालहेल्पलाइन नं.१०९८(दश,नौ,आठ) नेपाल संचलन सेवाअभिवृद्धि जस्ता कार्यमासमन्वय, सहयोग र सहजीकरण गर्ने

छ. बाल अधिकार संरक्षण तथा प्रवर्धन गर्ने सम्बन्धमा सरोकारवालको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने गराउने ।

ज.बालबालिका सम्बन्धी प्रतिवेदन तयार गरीमन्त्रालय,प्रदेश मन्त्रालय,राष्ट्रिय बाल अधिकार परिषद् र सम्बन्धित निकायहरूमा पठाउने ।

झ. बालबालिका सम्बन्धी स्थानीय तथ्याङ्क/ विवरण संकलन,अभिलेखीकरण तथा सूचना प्रणालीको विकास,संचालन,व्यवस्थापन र सुदृढीकरणमा सहयोग गर्ने ।

ञ. बालसंरक्षण तथा बाल अधिकार प्रवर्धनका लागिसंचालन हुने राष्ट्रिय/ प्रादेशिक र गाउँपालिकाको अभियानमा सहयोग गर्ने ।

ट. धर्मपुत्र धर्मपुत्री लिन दिन चाहेने दम्पति तथा व्यक्तिलाई गाउँपालिकमा सूचिकृत गरी आन्तरीक धर्मपुत्र धर्मपुत्री लिने दिने कार्यलाई व्यवस्थित गर्न सहजिकरण गर्ने ।

ठ. विपेश संरक्षणको आवश्यकता भएका तथा अनाथ बालबालिकालाई धर्मपुत्र,धर्मपुत्रीलिने दिने संरक्षक र माथवर नियुक्ति गर्न गाउँपालिका र अदालतलाई सहयोग गर्ने ।

ड. प्रचलित कानून तथा मादण्ड बमोजिम संचालन हुन नसकेकाबाल गृह बाल सुधार गृह अस्थायी संरक्षण सेवा केन्द्र, पास्थापना केन्द्र तथा सामाजिकीकरण केन्द्रहरूलाई सुधारका लागी निर्देशन दिने । निर्देशन पालन नगरेमा बन्द तथा कारबाहीगर्नसुझाव सहितसम्बन्धित निकायलाई सिफारिस गर्ने ।

ढ. गाउँपालिका भित्र संचालित बाल गृह, बाल सुधार गृह, अस्थायीसंरक्षण सेवा केन्द्र,पुनस्थापना केन्द्र लगाएतमा आश्रितबालबालिकाको समग्र स्थिति र उपलब्ध सेवाको गुणस्तर तथा प्रभावकारीताका सम्न्धमा देहायको बुँदाहरूमा अनुगमन टोली/समिति गठन गरी अनुगमन गठन गरी अनुगमन गर्ने/ गराउने ।

१. बालबालिकाको वैयक्तिक विवरण अद्यावधिक गरीराखेको छ वा छैन,

२. बालबालिकालाई नियमित रुपमा शिक्षातथातालिम प्रदान गरिएको छ कि छैन ।

३. बाल क्वल गठन गरी बालबालिकालाई खेलकुद,मनोरञ्जन तथा सांस्कृत कार्यक्रम लगायतका बाल सहभागिता जस्ता अन्य क्रियाकलापलमा संलग्नगराईएको छ वा छैन,

४. बालबालिकालाई ऐन,प्रचलित कानून तथा मापदण्ड बमोजिमको सुधार प्रदान गरिएको छ वा छैन ।

५. बाल गृह, बाल सुधार गृह, अस्थायी संरक्षण सेवाकेन्द्र,पुनस्थापना केन्द्र तथा सामाजिकीकरण केन्द्रमा कुनै अवाञ्छित कार्य भए गरेको छ वा छैन,

६.उपखण्डा (५) मा उल्लेखित गृह र केन्द्रमा बालमैत्री व्यवहार तथा वातावरण कायम गरिएको छ कि छैन ।

७ बाल गृहमा आश्रीत बालबालिकाको बैकल्पीक हेरचाहको व्यवस्थाको प्राथमिकताअनुसार अन्तिमविकल्पको रुपमा बाल कल्याण अधिकारीवाट व्यवस्था मिलाई राखिएको छ वा छैन,

८. व्यवस्थापन पक्ष तथा बालबालिकाले ऐन,प्रचलितकानून वा मापदण्ड बमोजिम पालना गर्नु पर्ने कुराहरू पालन गरेको छ वा छैन

९. उपलब्ध स्रोत साधनलाई मध्य नजर गरी बालबालिकाको सर्वोत्तहितलाई ध्यान दिएको छ वा छैन,

१० बाल संरक्षण मापदण्ड निर्माण गरी लागुगरिएको छ वा छैन ।

द. तोकिए बामोजिमका अन्य कार्य ।

२. गाउँ बालअधिकार समितिले उपदफा (१) बमोजिम आफुलाई प्राप्त अधिकार मध्ये केही अधिकार आवश्यकता अनुसार बाल कल्याण अधिकारीलाई प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।

५ वडा बाल अधिकार समितिको गठन: गाउँपालिकामा प्रत्येक वडाभित्र देहाय बमोजिमको वडा बालअधिकार समिति रहनेछ ।

१ वडा अध्यक्ष/अध्यक्षले तोकेको व्यक्ति — अध्यक्ष

२. वडा महिला सदस्य: सदस्य

३. वडाभित्रको स्वास्थ्य संस्था प्रमुख/प्रतिनिधि---सदस्य

४. वडा भित्रका सामूदायिक विद्यालयहरुवाट संस्थागत विद्यालयहरु मध्येवाट वडा अध्यक्षले तोकेको एक जना प्र.अ. सदस्य

५. बालबालिकाको क्षेत्रमा क्रियासिल वडाभित्रका गैससवाट अध्यक्षले तोकेको प्रतिनिधि - सदस्य

६. महिला संस्था/वडा महिला संजाल प्रतिनिधि — सदस्य

७. वडा बाल संजाल प्रतिनिधि - सदस्य

८. बाल अधिकारको क्षेत्रमा कार्यअनुभव भएको वडा अध्यक्षले तोकेको व्यक्ति - सदस्य

९. वडा सचिव- सदस्य सचिव

४. वडा बाल अधिकार समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार:

१ बालअधिकारको क्षेत्रमा स्थानीय आवश्यकता पहिचान योजना तर्जुमा गर्ने र कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

२. वडा भित्र विशेष संरक्षणको आवश्यकता भएका बालबालिकाको तथ्याङ्क संकलन गर्ने अद्यावधि गर्ने र नगर बाल अधिकार समिति समक्ष पठाउने ।

३. वडाभित्र बालबालिकाहरुका क्षेत्रमा कार्यरत संघसंस्था, बालक्लव लगाएतका सरोकारवाला विच आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरी बालअधिकार समिति र सम्बन्धित संरक्षणत्माक र प्रवद्वनात्मक कार्यहरु गर्ने गराउने ।

४. बालअधिकारको क्षेत्रमा स्थानीय संघ संस्थालाई कार्य गर्न उत्प्रेरित गर्ने ।

५. जोखिममा परेका बालबालिकाको तत्कान उद्धारका लागि स्थानीय बाल अधिकार समिति र सम्बन्धित निकायसँग समन्वय गर्ने ।

६. वडाभिन्न बाल अधिकार हनन भएका घटनाका सम्बन्धमा सम्बन्धित कायसँग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्ने ।

७. आवश्यकता अनुसार बालबालिकाहरूको निमित्त आकस्मिक सहयोगको व्यवस्थापन मिलाउने ।

८. बाल अधिकारको सम्मान संरक्षण र प्रवर्द्धनका लागि वकालत गर्ने र वाड समितिलाई बाल अधिकार क्षेत्रमा आवश्यक सुझाव दिने ।

९. वडा भित्र बालबालिका सम्बन्धमा भए गरेका कार्यक्रमहरूको अनुगमन गर्ने, प्रतिवेदन तयार गर्ने र नगर बाल अधिकार समिति समक्ष पठाउने ।

१०. तोकिए बमोजिमका अन्य कार्यहरू गर्ने गराउने ।

५. गाउँ / वडा अधिकार समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि: गाउँ बाल अधिकार समिति तथा वडा बाल अधिकार समितिको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि देहाय बमोजिम निर्धारण गरिएको छ:-

१. समितिको बैठक कम्तिमा वर्षको चार पटक अध्यक्षले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ ।

२. अध्यक्षको निर्देशनमा समितिको बैठक सदस्य-सचिबले बोलाउनेछ ।

३. सदस्य-सचिबले समितिको बैठक वस्ने सूचना सोहि बैठकका छलफल हुने विषयहरूको सूची सहित तीन अगाडि समितिका सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

४. समितिमा तत्काल कायम रहेका सदस्य संख्याको पचास प्रतिशत भन्दा बढी सदस्यहरू उपस्थित भएमा समितिको बैठकको लागि गुणपुरक संख्या पुगेको मानिनेछ ।

५. समितिको बैठकको अध्यक्षता अध्यक्ष गर्नेछ र निजको अनुपस्थितमा उपस्थित सदस्यहरूले आफु मध्येहरूबाट छानेको सदस्यले बैठकको अध्यक्षता गर्नेछ ।

६. बैठकमा उपस्थित सदस्यहरूको बहुमतको निर्णय मान्य हुनेछ । मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले व्यक्तिले निर्णयक मत दिन सक्नेछ ।

७. समितिको बैठकको निर्णय समितिको अध्यक्ष र सदस्य-सचिबद्वारा प्रमाणितरिनेछ ।

८. समितिको बैठक तथा संचालन खर्चगाउँपालिकाको नियमानुसार हुनेछ ।

९. बैठक सम्बन्धी अन्य कार्यविधि समिति आफैले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

१०. समितिको बैठकमा आवश्यक अनुसार विषयसँग सम्बन्धित व्यक्तिहरूलाई आमन्त्रण गर्न सकिनेछ ।

६. उपसमिति वा कार्य टोली गठन गर्न सक्ने:

स्थानीय समितिले आफुले गर्नुपर्ने कुनै काम सूचारु रूपले संचालन गर्नको निमित्त बाल विशेषज्ञ वा विज्ञ बाल मनोविज्ञ, समाजसेवी, सामाजिक कार्यकर्ता, शिक्षक, चिकित्सक, बाल क्लव प्रतिनिधि, सामाजिक परिचालक तथा बाल अधिकारकर्मीहरूमध्ये आवश्यकताअनुसार समावेश हुने गरी निश्चित अवधिका लागि बढीमा तीन सदस्यीय उपसमिति वा कार्यटोली गठन गरी परिचालन गर्न सक्नेछ ।

२ उपदफा (१) बमोजिम गठन हुने उपसमिति वा कार्य टोलीको काम, कर्तव्य र अधिकार कार्य प्रकृति अनुसार काममा खटिएको वा काम गरे बापत टोली वा सदस्यले पाउने भत्ता वा पारिश्रमिक वा सेवा सुविधि तथा अन्य कार्यविधि गाउँपालिकाको प्रचलित नियमानुसार समितिले तोकी दिए बमोजिम हुनेछ ।

७. **विविध:** स्थानीय बाल अधिकार समितिलाई अंग्रेजीमा Local Child Rights Board भनिनेछ ।